

Ny lag! Bättre säkerhet?

Den 1 januari trädde patientsäkerhetslagen i kraft och ersatte lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Huvudtanken är att lagen ska bidra till högre patientsäkerhet genom att vi blir bättre på att uppmärksamma, utreda och åtgärda risker och negativa händelser i vården.

De mest uppmärksammade förändringarna är slopandet av disciplinpåföljderna erinran och varning och att patienter och anhöriga som vill anmäla personal ska vända sig till Socialstyrelsen i stället för till HSN.

I fortsättningen ska HSN endast hantera frågor om prövotid, återkallelse av legitimation och indragning av förskrivningsrätt. Socialstyrelsen är inte, som HSN tidigare, begränsad till att utreda den utpekade person som nämnts i anmälan. Styrelsen ska i stället utreda händelsen och kan även granska andra aspekter som kommer fram.

Det gör det möjligt att uppmärksamma andra, kanske bakomliggande, orsaker till att omhändertagandet av en patient inte blivit optimalt. I sina beslut kan Socialstyrelsen rikta kritik mot såväl vårdgivare som hälso- och sjukvårdspersonal. Innan styrelsen fattar ett beslut om kritik ska den som klagomålet gäller ges tillfälle att yttra sig i ärendet.

Slopandet av disciplinpåföljderna innebär inte att läkares och andra yrkesutövares yrkesansvar försvinner, eller ens minskar.

Vårdpersonalen får tvärtom ett tydligare ansvar för att medverka i patientsäkerhetsarbetet. I lagen anges uttryckligen att personalen är skyldig att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls samt att rapportera till vårdgivaren om risker och händelser som medfört eller kunnat medföra vårdskada.

Även om ändringarna i klagomålssystemet varit de mest omtalade så handlar det kanske viktigaste kapitlet i den nya lagen om något annat, nämligen vårdgivarnas skyldighet att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.

Vårdgivarna åläggs ett tydligt huvudansvar för arbetet med patientsäkerhet. De är skyldiga att vidta de åtgärder som behövs för att förebygga att pa-

Illustration: Annika Huett

tienter drabbas av vårdskador och ska utreda händelser som medfört eller kunnat medföra en vårdskada.

Vårdgivarna ska också dokumentera hur ansvaret för patientsäkerhetsarbetet är fördelat inom verksamheten och i en patientsäkerhetsberättelse beskriva hur arbetet med patientsäkerhet bedrivits det

senaste året. Vidare ska de ge patienterna och deras anhöriga möjlighet att delta i patientsäkerhetsarbetet samt snarast informera patienter som drabbats av en vårdskada.

Det övergripande syftet med de nya reglerna är att åstadkomma ett mer ändamålsenligt sätt att arbeta med patientsäkerhet, där man bättre än i dag uppmärksammar och åtgärdar risker och drar lärdom av misstag. För att uppnå detta krävs att vårdgivarna verkligen lever upp till det ansvar som åläggs dem i lagen, så att patientsäkerhetsarbetet blir en integrerad och naturlig del i den dagliga verksamheten.

För att den nya regleringen ska vinna förtroende och fungera som det är tänkt är det mycket viktigt att patienterna och de anhöriga verkligen involveras och ges tillfälle att bidra i patientsäkerhetsarbetet. De måste därför känna att deras synpunkter, påpekanden och anmärkningar mot vården har betydelse och tas om hand på ett seriöst och positivt sätt.

Här har vårdgivarna, Socialstyrelsen och vårdpersonalen ett gemensamt ansvar att vara öppna, lyhörda och tillmötesgående. Det måste bli tydligt för patienter och anhöriga att deras synpunkter är viktiga bidrag i vårdens kontinuerliga förbättringsarbete.

Socialstyrelsen arbetar nu, på uppdrag av regeringen, med att ta fram en handbok för patienter om patientsäkerhet. Läkarförbundet deltar i den referensgrupp som knutits till arbetet.

Resultatet blir förhoppningsvis en bra och användbar handbok som kan hjälpa patienter att bli mer delaktiga i sin vård och främja samarbetet mellan patienter och vårdpersonal.

Vårdgivare, tillsynsmyndighet, vårdpersonal och patienter behöver alla delta i patientsäkerhetsarbetet för att de goda syftena bakom den nya lagstiftningen ska kunna uppnås. ■

»Vårdgivarna åläggs här ett tydligt huvudansvar för arbetet med patientsäkerhet.«

THOMAS FLODIN
ordförande
i Läkarförbundets etik- och
ansvarsråd

Kontaktuppgifter Sveriges läkarförbund:
www.lakarforbundet.se, E-post: info@slf.se
Telefon: 08-790 33 00, Fax: 08-20 57 18
Postadress: Box 5610, 114 86 Stockholm
Besök: Villagatan 5, Stockholm